

अथरामः शरणागतं श्रुत्वा आनिनीषुरपि द्रागेव सुग्रीववाक्यभंगस्यायुक्तत्वमालोच्य विचारं प्रस्तावयति ॥ सुग्रीवस्येति ॥ ३१ ॥ सुग्रीवस्य सुमतितां स्वहितैषित्वं च मंत्रिभ्य आह ॥ यदुक्तमिति मंत्रे व्यूहे इत्यादिनेति शेषः ॥ अत्यर्थं हेतुमत् भूशं युक्तिमत् ॥ ३२ ॥ तस्य युक्तत्वमाह ॥ सुहृदामिति ॥ सुहृदां शाश्वती भूतिमिच्छता बुद्धिमता प्रशस्तबुद्धिना समर्थेन विचारसमर्थेन सद्दार्थकृच्छ्रेषु कृत्याकृत्यसंदेहेषु उपसंदेष्टुं सम्यगुपदेष्टुं युक्तं उपदेशकरणमुचितमिति भावः ॥ ३३ ॥ इत्येवमिति ॥ मित्रैर्मित्रेभ्य उपदेष्टव्यमेवेति यतोऽतो यूयमपि स्वस्वमतं ब्रूतेत्येवं पृष्टा हरयः स्वस्वमतमूचुरित्यन्वयः ॥ ३४ ॥ सोपचारमूचुरित्युक्तं तत्रोपचारं दर्शयति ॥ अज्ञातमिति ॥ आत्मानं अ

सुग्रीवस्य तु तद्वाक्यं श्रुत्वारामोमहाबलः ॥ समीपस्थानुवाचे दं हनुमत्प्रमुखां कपीन् ॥ ३१ ॥ यदुक्तं कपिराजेन रावणावरजं प्रति ॥ वाक्यं हेतुमदत्यर्थं भवद्भिरपि च श्रुतं ॥ ३२ ॥ सुहृदामर्थकृच्छ्रेषु युक्तं बुद्धिमता सदा ॥ समर्थेनोपसंदेष्टुं शाश्वती भूतिमिच्छता ॥ ३३ ॥ इत्येवं परिपृष्टास्ते स्वस्वमतमं तं द्रिताः ॥ सोपचारं तदाराममूचुः प्रियचिकीर्षवः ॥ ३४ ॥ अज्ञातं नास्ति ते किंचिच्चिषु लोकेषु राघव ॥ आत्मानं पूजयन् रामपृच्छत्यस्मान् सुहृत्तया ॥ ३५ ॥ त्वं हि सत्यव्रतः शूरो धार्मिको दृढविक्रमः ॥ परीक्ष्यकारी स्मृतिमान्निष्ठः सृष्टात्मा सुहृत्सुच ॥ ३६ ॥ तस्मादेकैकशस्तावद्ब्रुवंतु सचिवास्तव ॥ हेतुतो मति संपन्नाः समर्थाश्च पुनस्तथा ॥ ३७ ॥ इत्युक्ते राघवायाय मतिमान्गदोऽग्रतः ॥ विभीषणपरीक्षार्थमुवाच वचनं हरिः ॥ ३८ ॥ शत्रोः सकाशात्संप्राप्तः सर्वथा तर्क्य एव हि ॥ विश्वासनीयः सहसानकर्तव्यो विभीषणः ॥ ३९ ॥ स्माकमात्मानं ॥ सुहृत्तया सुहृद्भावप्रकाशनेन पूजयन्नित्यर्थः ॥ यद्वा एवं वानरेश्वरोऽप्ययं सुहृदित्यात्मनः कीर्तिप्रथयन्नित्यर्थः ॥ ३५ ॥

सुहृत्सु निःसृष्टात्मा कृतविश्वासः ॥ सत्यव्रतः रक्षः स्वपिशरणागतरक्षणव्रतपालकः ॥ ३६ ॥ तव सचिवा हेतुतो हेतुयुक्तं ब्रुवंत्विति विधिः ॥ ३७ ॥ इत्युक्ते इति ॥ हनूमदादिमंत्रिभिरिति शेषः ॥ विभीषणपरीक्षार्थं तत्परीक्षाफलकं वचनं राघवायां गदोयुवराजत्वादग्रत उवाच ॥ ३८ ॥ तर्क्य एव शक्य एव ॥ विश्वासनीयः विश्वासप्रयुक्तव्यवहारार्हः ॥ सहसानकर्तव्योऽपि तुशनैरित्यर्थः ॥ ३९ ॥